

A Nemzetközi Szabadalmi Osztályozásra vonatkozó Strasbourgi Megállapodás létrejötte és legjellemzőbb vonásai

1971. március 15. és 24. között Strasbourgon Diplomáciai Konferenciát tartottak 40 ország és 11 nemzetközi szervezet képviselőinek részvételével, amelynek eredményeként aláírták a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozásra (a továbbiakban: NSZO) vonatkozó Strasbourgi Megállapodást.

Az NSZO célját, tartalmát, a magyar szabadalmi leírásgyűjtemény és az NSZO viszonyát egy, a Szaba-

dalmi Közlönyben korábban megjelent tanulmány már részletesen tárgyalta (Vö.: Ozorai Ferenc: A Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás, Szabadalmi Közlöny 1970. évi 1. szám.)

Ennek megfelelően az alábbiakban csak az NSZO-ra vonatkozó Strasbourgi Megállapodás előkészítésének főbb állomásait, a Megállapodás fontosabb rendelkezéseit és más nemzetközi egyezményekhez való viszonyát ismertetjük.

I.

A Strasbourgi Megállapodás létrejötte

A Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás kidolgozását az 1954. december 19-én Strasbourgon aláírt ún. „Európai Egyezmény” írta elő. Idők folyamán az egyezménynek a következő 15 állam vált részesévé: Ausztrália, Belgium, Dánia, Franciaország, Német Szövetségi Köztársaság, Írország, Izrael, Olaszország, Hollandia, Norvégia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Törökország, Egyesült Királyság.

Az Egyezmény alapján létrehozott Szabadalmi Szakértői Bizottság Osztályozási Munkacsoportja 1954. és 1965. között kidolgozta, majd publikálta az NSZO első teljes kiadását, amelyet az Európa Tanács Szabadalmi Szakértői Bizottsága 1967. novemberében jóváhagyott. Ezt követően az NSZO az Egyezmény 2. cikk (2) bekezdése értelmében 1968. szeptember 1-én hatályba lépett és azt az Egyezmény országai alkalmazni kezdték.

A Szabadalmi Szakértők Bizottsága 1967. novemberi ülésén kifejezte azt a véleményét, hogy az NSZO-nak egyetemes jellegűt kell adni és elő kell mozdítani annak világméretű elterjesztését; mivel évente kb. 400 000 szabadalmi leírás jelenik meg a világon, fontos érdek, hogy ezt a hatalmas dokumentációt világszerte egységesen osztályozzák.

E célból azokat az országokat, amelyek az Egyezményhez való csatlakozás nélkül alkalmazzák az

NSZO-t, bátorítani kell az ahhoz való csatlakozásra.

A Szakértői Bizottság felkérte az Európa Tanács főtáitkárát, hogy a BIRPI-vel együttműködve tanulmányozza az e célok eléréséhez szükséges intézkedéseket.

A Szakértői Bizottság döntésének fő indoka az volt, hogy ezekben az években már nyilvánvalóvá vált az NSZO egyetemes értéke. Az Európa Tanács országain kívül számos más ország, így a Szovjetunió, egyes kelet-európai szocialista országok, az Amerikai Egyesült Államok és Japán is rátértek az NSZO alkalmazására anélkül, hogy az Egyezményhez csatlakoztak volna. (1970-ig 38 nemzeti szabadalmi hivatal és a 13 országot tömörítő — Malgasi Iparjogvédelmi Hivatal vezette be az NSZO alkalmazását).

Az Egyezmény 5. cikk (1) bekezdés szerint ugyan a Párizsi Unió bármely tagállama csatlakozhatott volna az Egyezményhez, azok az államok azonban, amelyek nem voltak tagjai az Európa Tanácsnak, nem lehettek volna tagjai a Szabadalmi Szakértői Bizottságnak sem. Ez pedig azt jelentette volna, hogy a Párizsi Unió Egyezmény több mint 60 állama — köztük a legnagyobb számú bejelentést vizsgáló Szovjetunió, Amerikai Egyesült Államok és Japán — amelyek az Európa Tanácsnak nem tagjai, az Egyezményhez történő csatlakozás

esetén sem lehettek volna tagjai a Szakértői Bizottságnak és így nem szavazhattak volna az NSZO elfogadása, módosítása és kiegészítése kérdésében.

Az említett okokon kívül a szocialista országokat természetesen politikai megfontolások is visszatartották az Egyezményhez történő csatlakozástól.

Ez a helyzet nyilvánvalóan nem volt kielégítő és gátolta a nemzetközi iparjogvédelmi együttműködés további kiszélesítését. Az NSZO alkalmazásának kiterjesztése az Európa Tanács országainak is érdekében állt, hiszen ha más országok is ugyanazt az osztályozási rendszert alkalmazzák, akkor az ország megtakarítja a beérkező külföldi szabadalmi leírások beosztályozásának költségeit és az ezzel járó munkát.

Nyilvánvaló volt az is, hogy a fejlődő országok számára is rendkívül hasznos az NSZO alkalmazása, mert ez feleslegessé teszi a külön nemzeti osztályozási rendszer kidolgozását és nagymértékben elősegíti a szabadalmi dokumentáció felhasználását. Az NSZO ugyanis megadja a kulcsot a dokumentáció tartalmához és az összes leírás lefordítása helyett lehetővé teszi a kutató számára azoknak a leírásoknak a kiválasztását, amelyeket esetleg le akar fordítani.

Ezekkel az okokkal párhuzamosan egyre erősebben jelentkezett a Párizsi Unió keretében is egy szabadalmakkal kapcsolatos osztályozási külön unió létrehozatalának igénye. Ismeretes, hogy a védjegyekkel és az ipari mintákkal kapcsolatban már korábban létrejöttek ilyen külön uniók.

A gyári vagy kereskedelmi védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó Nizzai Megállapodást 1957. évi június hó 15-én kötötték meg és azt az 1967. évi július hó 14-én Stockholmban felül is vizsgálták. Az ipari minták nemzetközi osztályozására vonatkozó Locarnói Megállapodást pedig 1968. október 8-án írták alá. A védjegyekre és az ipari mintákra vonatkozó osztályozási egyezmények a Párizsi Unió keretében létrejöttek olyan szűkebb

uniókkal kapcsolatosak, amelyek a védjegyek illetve az ipari minták területén szorosabb együttműködést valósítanak meg. Így a Nizzai Megállapodás a védjegyek nemzetközi lajstromozásáról szóló, 1891. április 14-én aláírt Madridi Megállapodással, míg a Locarnói Megállapodás az ipari minták letétbehelyezéséről szóló, 1925. november 6-án aláírt Hágai Megállapodással tart közeli rokonságot.

Az egységes szabadalmi osztályozási rendszer létrehozatala is akkor vált különösen időszerűvé, amikor erőteljesen megindult a Szabadalmi Együttműködési Szerződés (PCT) előkészítése.

A felsorolt indító okok hatására a Párizsi Unió Képviselői Konferenciája már 1967. december 18—21-i ülésén úgy határozott, hogy a BIRPI igazgatója lépjen kapcsolatba az Európai Tanáccsal olyan megoldás keresése céljából, amely valamennyi Párizsi Unió tagországnak lehetővé tenné, hogy egyenlő jogokat élvezzen az NSZO fejlesztésében.

A BIRPI igazgatója és az Európa Tanács főtitkára a tárgyalások eredményeként megállapította, hogy a továbbiakban az egyik fő cél az, hogy az NSZO-ra vonatkozó egyezménynek egyetemes jellegűt adjanak, ami elősegítené annak elfogadását az egész világon, a másik fő cél pedig az, hogy az összes szerződő félnek egyenlő jogállást biztosítsanak.

E célok elérése érdekében indokoltnak találták, hogy az Európa Tanács és a BIRPI hívjon össze Strasbourgban egy diplomáciai konferenciát az Európai Egyezmény revíziója céljából.

Megállapodtak abban is, hogy a felülvizsgálat előkészítését a két szervnek közösen kell végeznie, hogy biztosítani kell az NSZO további érvényesülését és ezért a revízió nem érintheti az NSZO tizenöt év alatt kidolgozott alapvető szerkezetét végül, hogy az új megállapodásnak ki kell szélesítenie az NSZO területi hatályát. E javaslatokat a Párizsi Unió Végrehajtó Bizottságának 1968. szeptember 24—27-i ülése és az

Európa Tanács miniszteri bizottsága 1969. március 3—7-i ülése jóváhagyta.

A határozatokkal összhangban az Európai Egyezmény revíziójának előkészítése céljából létrehozták az Európa Tanács és a BIRPI Közös Ad Hoc Bizottságát.

A bizottság első ülését 1969. április 14—16 között tartotta Bernben és itt elfogadta „A szabadalmak nemzetközi osztályozásáról szóló 1954. december 19-i Európai Egyezmény revíziójának irányelvei” című dokumentumot. A Párizsi Unió Végrehajtó Bizottsága 1969. szeptember 22—25-i ülésén és az Európa Tanács Szabadalmi Szakértői Bizottsága 1969. november 12—14-i ülésén jóváhagyólag tudomásul vették az említett irányelveket és meghosszabbították a Közös Ad Hoc Bizottság megbízását az Egyezmény revíziójának további előkészítése érdekében.

A Közös Ad Hoc Bizottság második ülését 1969. október 21-től 24-ig tartotta Münchenben, ahol a revízió további előkészítése érdekében egy irodát és öt munkacsoportot létesítettek. Ezek a szervek 1969. és 1970. folyamán többször üléseztek.

E munka alapján elkészült a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozásra vonatkozó első egyezménytervezet, amelyet a Közös Ad Hoc Bizottság 1970. április 7—10 között Párizsban tartott ülésén megvizsgáltak és észrevételeztek. Ezen észrevételek alapján az Európa Tanács Főtitkarsága és az időközben létrehozott Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Nemzetközi Irodája közösen kidolgozta azt a Megállapodás tervezetet, amely a Strasbourgi Diplomáciai Konferencia anyagául szolgált és amelyből a konferencia munkájának eredményeként létrejött a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozásra vonatkozó Strasbourgi Megállapodás, amelyet 1971. március 24-én 6 állam írt alá.

A Megállapodás 1971. szeptember 30-ig áll nyitva az aláírásra. Ezt követően az államok csak a csatlakozási okmányok letétbehelyezésével válhatnak annak részeseivé.

tályozására vonatkozó 1968. október 8-i Locarnói Megállapodás

A Strasbourgi Megállapodás a Nizzai és a Locarnói Megállapodáshoz hasonlóan a Párizsi Unió Egyezmény keretében létrejött külön megállapodás. Ismeretes, hogy a Párizsi Unió Egyezmény 19. cikke értelmében az unió országai kölcsönösen fenntartották maguknak a jogot, hogy egymás között az ipari tulajdon oltalmára külön megállapodásokat kössenek, feltéve, hogy azok az Egyezmény rendelkezéseivel semmiben sem ellentétesek. Az a körülmény, hogy a Strasbourgi Megállapodás a Párizsi Unió belüli szűkebb megállapodás azt is jelenti, hogy csak a Párizsi Unió tagországai lehetnek tagjai a külön megállapodás alapján létrejött külön unióknak. A külön unió lényegében azt az igazgatási egységet jelenti, amely ellátja az NSZO pénzügyi és adminisztratív irányítását és továbbfejlesztését.

A Strasbourgi Megállapodás alapján az abban részes államok közös osztályozást fogadnak el a szabadalmakra, szerzői tanúsítványokra, használati mintákra és használati tanúsítványokra. Az egységes osztályozás neve: „Nemzetközi Szabadalmi Osztályozás”.

A „szabadalmi” jelzőt itt természetesen tág értelemben kell felfogni, mivel — mint utaltunk rá — az osztályozás nem csupán a szabadalmi leírásokra, hanem a szerzői tanúsítványokra, használati mintákra, használati tanúsítványok leírásaira is vonatkozik. A Megállapodás 2. cikke definiálja, hogy Nemzetközi Szabadalmi Osztályozáson az 1954. december 19-i Európai Egyezmény alapján kidolgozott, már létező osztályozást érti, amelyet az Európa Tanács Főtitkarsága 1968. szeptember 1-én publikált azokkal a módosításokkal és kiegészítésekkel együtt, amelyeket azzal kapcsolatban elvégeztek.

Maga az osztályozási rendszer, az NSZO nem képezi szerves részét a Megállapodásnak, mivel annak nagy terjedelme következtében problematikus lenne kihirdetése a csatlakozó vagy aláíró országok hivatalos közlönyeiben.

Ehelyett az NSZO egy-egy hiteles angol és francia nyelvű példányát letétbe helyezték az Európa Tanács Főtitkáránál és a Szellemi Tulajdon Világszervezete Főigazgatójánál és kérésre bármely aláíró vagy csatlakozó állam hiteles példányokat kaphat.

A Szellemi Tulajdon Világszervezetének irodája megállapítja az NSZO hivatalos szövegeit német, japán, portugál, orosz, spanyol és más olyan nyelven, amelyet a külön unió közgyűlése megjelöl. A Nizzai és a Locarnói Megállapodások hasonló rendelkezéseinek mintájára — a Megállapodás úgy

II.

A Strasbourgi Megállapodás fő vonásai

1. Alapvető rendelkezések

A Megállapodás alapjául az alábbi három nemzetközi szerződés szolgált:

a) a Nemzetközi Szabadalmi Osztályozásra vonatkozó 1954. decem-

- ber 19-i Európai Egyezmény,
 b) a gyári vagy kereskedelmi védjegyekkel ellátható termékek és szolgáltatások nemzetközi osztályozására vonatkozó 1957. évi június hó 15-i Nizzai Megállapodás, és végül
 c) az ipari minták nemzetközi osztályozására vonatkozó 1968. október 8-i Locarnói Megállapodás

rendelkezik, hogy az osztályozás kizárólag adminisztratív jellegű.

Az NSZO-t egyébként minden ország fő vagy kiegészítő rendszerként alkalmazhatja, vagyis esetleges nemzeti osztályozási rendszerét is jogosult fenntartani az NSZO alkalmazása mellett. A legfontosabb kötelesség, amelyet a Megállapodás a nemzeti iparjogvédelmi hatóságokra ró az, hogy kötelesek a találmány NSZO jelzetét feltüntetni a szabadalmakra, szerzői tanúsítványokra, használati mintákra és használati tanúsítványokra vonatkozó, közzétett leírásokon, közleményekben. Ez alól a kötelezettség alól csak azok az országok mentesülnek, amelyek a találmányokkal kapcsolatban semmiféle — sem azonnali, sem halasztott — vizsgálatot nem végeznek. Ha ebben a vonatkozásban fenntartással élnek. Az NSZO felülvizsgálata és egységes alkalmazásának előmozdítása érdekében a Megállapodás — a Nizzai és a Locarnói Megállapodás mintájára — Szakértői Bizottságot hoz létre. A Szakértői Bizottságnak az is feladata, hogy támogassa a meglévő dokumentációk átosztályozását azzal, hogy felosztja ezt a munkát a különböző országok között és biztosítja az átosztályozás eredményének kölcsönös megküldését, valamint, hogy elősegítse az NSZO alkalmazását a fejlődő országokban. E célból létrehozhat albizottságokat és munkacsoportokat.

A Bizottságban a külön unió valamennyi tagországa képviselteti magát. Az NSZO módosítása és kiegészítése tekintetében a Megállapodás úgy rendelkezik, hogy amennyiben az az osztályozási rendszer alapvető szerkezetét módosítaná vagy lényeges átosztályozási munkát vonna maga után, elfogadásához há-

romnegyedes többség szükséges szemben az egyéb ügyekben megkívánt egyszerű többséggel.

A Bizottság határozatait az NSZO módosításaival kapcsolatban a Nemzetközi Iroda közli a külön unió tagországainak nemzeti hivatalaival és a módosítások az értesítés elküldésétől számított 6 hónap múlva lépnek hatályba. A módosításoknak az NSZO rendszerébe való beépítéséről és publikálásáról a Nemzetközi Iroda gondoskodik.

2. Adminisztratív és záró rendelkezések

A Megállapodás adminisztratív rendelkezései a Párizsi Uniós Egyezmény és a külön megállapodások Stockholmi Szövegének rendelkezéseit vették alapul.

Ennek megfelelően a külön unióknak közgyűlése van, amely a tagországokból áll. Az Európai Egyezmény országai a Megállapodás hatálybalépésétől számított bizonyos ideig résztvehetnek megfigyelőként a közgyűlés ülésein akkor is, ha még nem tagjai a Megállapodásnak.

A közgyűlés foglalkozik minden olyan kérdéssel, amely a külön unió fenntartására és fejlesztésére, illetve a Megállapodás alkalmazására vonatkozik, útmutatást ad a Nemzetközi Irodának a revíziós értekezletek előkészítésére, megtárgyalja és jóváhagyja a WIPO főigazgatójának a külön unióra vonatkozó jelentéseit és tevékenységét és a külön unió hatáskörébe tartozó kérdéseket illetően ellátja őt a szükséges utasításokkal, megállapítja a programot, elfogadja a külön unió hároméves költségvetését és jóváhagyja zárszámadását stb. A külön uniót érintő igazgatási feladatokat a Nemzet-

közi Iroda látja el, amelynek főigazgatója a külön unió legfőbb tisztviselője és képviselője.

A külön unióknak külön költségvetése van, amely előirányozza a külön unió saját bevételeit és kiadásait, az uniók közös kiadásainak költségvetéséhez való hozzájárulást, valamint a WIPO konferenciájának költségvetése javára megállapított összeget.

A külön unió kiadásai főleg a szervei üléseinek megtartásából, szakemberek alkalmazásából, az NSZO-nak és módosításainak kiadásából, míg bevételei elsősorban a tagországok hozzájárulásaiból és az NSZO kiadványok árusításából fognak állni. A hozzájárulási összeg szempontjából mindegyik ország ahhoz az osztályhoz tartozik, amelyhez a Párizsi Uniós Egyezmény is sorolja.

A Megállapodás jövőrevíziójával kapcsolatban eltérő szabályok érvényesülnek a tisztán adminisztratív természetű és az egyéb rendelkezésekre. Az előbbieket a közgyűlés is módosíthatja, míg ez utóbbiak revíziójára csak Diplomáciai Konferencián kerülhet sor.

A Megállapodásnak tagja lehet bármely állam, amely tagja a Párizsi Uniós Egyezménynek.

A Megállapodás akkor lép hatályba, ha a ratifikációs iratokat letétbe helyezte az Európai Egyezmény tagországainak kétharmada és legalább három Párizsi Uniós tagország, amely utóbbiak közül legalább egy-nél évi 40 000 felett van a bejelentések száma.

A Megállapodást az Európa Tanács főtitkárána helyezik letétbe.

Dr. Bobrovsky Jenő

ÚJÍTÓMOZGALOM

A könnyűipari újítási mozgalom néhány elvi és gyakorlati kérdése

Az újítási mozgalom könnyűipari adatai — az országos adatokhoz hasonlóan — az újítási kedv csökkenését, a mozgalomban bekövetkezett visszaesést tanúsítják. Ezt a kétségkívül negatív jelenséget szimplifikáció lenne a jelenleg érvényben lévő rendelkezések kizárólagos hatásának tulajdonítani.

Az újítási mozgalom része a gazdasági és társadalmi életnek. Azok a változások, mozgások, melyek a gazdasági és társadalmi életben bekövetkeznek, jelen vannak, hatnak az újítási mozgalomra is. Ezeknek figyelmen kívül hagyásával, pusztán a számok viszonyítására alapoz-

zott következtetések alapján a problémák forrásához, új helyes célkitűzések felvázolásához — megítélés szerint — nem juthatunk el.

Hosszabb távon a könnyűipari újítási mozgalom néhány jellemző adata az alábbiak szerint alakult: